

DE SABBAT

Een bijbelstudie door Henk de Cock

Stichting pinksterbijbelschool Brazilië

www.pinksterbijbelschool.nl

“Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: De feesttijden des Heren, die gij zult uitroepen als heilige samenkomsten, zijn mijn feesttijden”

Lev. 23:1

Mei 2016

© Copyright Stichting Pinksterbijbelschool Brazilië.

Gehele of gedeeltelijke overname, plaatsing op andere sites, verveelvoudiging op welke andere wijze dan ook en/of commercieel gebruik van deze informatie is niet toegestaan, tenzij hiervoor uitdrukkelijk schriftelijke toestemming is verleend door Stichting Pinksterbijbelschool Brazilië

De eerste sabbatdag

Het is onmogelijk om vol te houden dat het vieren van de sabbat op de zevende dag van de week deel uitmaakt van Gods 'morele' wetgeving. Jezus zei tegen de farizeeën: "Of hebt gij niet gelezen in de wet, dat op de sabbat de priesters in de tempel de sabbat schenden zonder schuldig te zijn" (Mat. 12:5). Wie de wet wil volgen, moet het in zijn geheel doen, en wie op één punt struikelt, is schuldig geworden aan alle geboden (Jac. 2:10-11). De wet spreekt over het vieren van een 'volkomen sabbat' (Lev. 23:3), dus als je hem wilt houden moet je het in zijn geheel doen. En mocht het houden van de sabbatsrust op de zevende dag inderdaad een op zichzelf staande geestelijke verplichting zijn, dan zouden de priesters de eersten moeten zijn hem nauwgezet in acht te nemen. Hun taak was immers om de mensen te leren om Gods geboden te onderhouden: "Want de lippen van de priester bewaren kennis en uit zijn mond zoekt men onderricht in de wet, want een bode van de Here der heerscharen is hij" (Ml 2:7). Als geestelijke leiders, zouden de priesters de eersten moeten zijn om het goede voorbeeld te geven. Maar, wonderlijk genoeg, ondanks dat zij de sabbat schonden, bleven zij zonder schuld!

Dit was een argument dat Jezus gebruikte om de misleidende farizeese interpretatie van de sabbat te weerleggen. Zelfs Jezus, als het vlekkeloze Lam Gods, in plaats van Zich in te spannen om de sabbatdag te benadrukken, trok zich niets aan van de rituele viering ervan. En noemde Zich bovendien de ‘heer van de sabbat’. Daar tegenover staat dat Hij zonder zonde was en dat betekent dat Hij nooit één van de morele wetten gebroken heeft. Die mogen onder geen voorwaarde overtreden worden, vooral niet door iemand die een leidende positie inneemt. Want de geestelijk en morele waarden die in de Schrift onderwezen worden zijn eeuwig, onveranderlijk en universeel, omdat ze uitstralingen zijn van het karakter van de eeuwige Onveranderlijke. Daarom is Jezus wel de heer van de sabbat, maar geen heer over de morele wetgeving. Want zou Hij zich niet aan de morele wetten onderwerpen, bijvoorbeeld door ontrouw te zijn, dan zou Hij zijn eigen natuur verloochenen (2 Tim. 12-13).

De Joden beroemden zich erop dat ze de wet van Mozes hielden, en de sabbat werd door hen het ‘feest der Joden’ (Joh. 5:1) genoemd. Maar de sabbat werd ingesteld aan het eind van de zes scheppingsdagen, lang voordat er sprake was van een uitverkoren volk en van een geschreven wet. Het gaat dus beslist niet om de ‘Joodse sabbat’, maar om: “De sabbat van de Here uw God” (Exod. 20:10). En hij werd niet alleen ingesteld dóór de Heer, maar ook vóór de Heer (Lev. 23:3b), en dat gebeurde tijdens de zonsondergang van de eerste dag van het bestaan van Adam en Eva.

God hield de sabbat natuurlijk niet om uit te rusten van vermoeidheid, want Hij wordt noch moede noch mat (Jes. 40:28). En, op de sabbat, stopte Hij ook niet met werken in de absolute zin, want dat zou betekenen dat het hele universum, dat Hij pas geschapen had, als een nevel zou verdwijnen. Job begreep al dat als God Zijn adem en Zijn Geest zou terugnemen, al wat leeft

tegelijk de geest zou geven (Job 34:14-15). Wat door de kracht van God uit het niets tevoorschijn werd gebracht, zal ook weer in het niets opgaan, zonder de kracht van Zijn Woord. God werkt om Zijn schepping in stand te houden met dezelfde intensiteit waarmee Hij Zijn scheppingsdaden verrichtte. Zelfs tijdens de sabbatdagen! Alles wat geschapen is wordt dag aan dag gedragen door het Woord zijner kracht (Hebr. 1:2-3). Daarom garandeerde Jezus de farizeeën dat God ook op de sabbat werkt en Hij, Jezus, daarom ook (Joh. 5:17).

Adam en Eva hielden de sabbatsrust ook niet omdat ze moe waren. Ze hadden nog niets gedaan en ze begonnen pas met hun werk na de sabbat. En omdat Vader en Zoon ook op de sabbat werken, is het in geen geval het doel van de sabbat dat we niets doen. Dan zouden we, om een 'volkomen sabbat' te vieren, ook niet uit ons bed moeten komen. In dat geval zou de Heer de Levieten, onder geen voorwaarde, juist op de sabbatdag dubbel werk gegeven hebben.

Veel mensen zien de sabbat als een dag waarop ze, na een zesdaagse werkweek, uit kunnen blazen van hun zwoegen. Maar Adam begon de sabbat na zonsondergang van de eerste dag van zijn bestaan, nog voor hij enig werk verricht had! Dat betekent dat de sabbat geen stoffelijke, maar geestelijke rust beoogt. En dat de gemeenschap van God met mensen de uiteindelijke bedoeling was van de schepping. De relatie tussen Schepper en mens staat absoluut prioritair, en het heiligen van een dag om Zijn aangezicht te zoeken is belangrijker dan het zorgdragen voor het geschapene. De sabbat betekent in wezen dat de gemeenschap met de Heer het uitgangspunt moet zijn van alle andere menselijke functies.

Vandaag wordt er veel gediscussieerd over de vraag of we terug moeten keren naar het houden van de Joodse sabbat, op

de zevende dag van week. Maar de oorspronkelijke gedachte van God, bij de instelling van de sabbat, was dat de mens Zijn aangezicht zou zoeken vóór hij met zijn zesdaagse werkweek begon. Het gaat er dus om dat we in de eerste plaats de gemeenschap met God ervaren, voordat we tijd en energie besteden aan andere taken. De sabbat is geen liturgische verordening, maar een praktische toepassing van het gebod om God lief te hebben boven alle dingen, met geheel ons hart, met geheel onze ziel, met geheel ons verstand en geheel onze kracht (Mat. 22:37). De liefde is namelijk het onderliggende principe van al Gods geboden (Rom. 13:8-10). Daarom is het begrijpelijk dat Adam en Eva eerst de sabbat vierden, in Gods tegenwoordigheid, alvorens aan hun andere verplichtingen aandacht te geven.

We kunnen ons niet beroepen op de Bijbel – zelfs niet op de oudtestamentische verordeningen – ter verdediging van het rituele vieren van de sabbat. Alsof de eeuwige God een periode van 24 uur per week zou hebben vastgesteld om Hem te dienen, heiliger en beter dan andere tijdstippen. Het gaat er niet om wat de beste dag in de week is om God te zoeken, maar om wat in ons hart op de eerste plaats staat. Waar beginnen we mee? We moeten daarbij niet vergeten dat God de eerste is geweest die rustte van Zijn werken. “En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust heeft van al het werk, dat God scheppende tot stand had gebracht” (Gen.2:3). Zijn beweegredenen hadden niets te maken met kalenderdagen, want de Eeuwige transcendeert ruimte en tijd. Voor Hem is één dag als duizend jaar en duizend jaar als één dag (2 Petr. 3:8). Bovendien heeft de wet nog andere heilige dagen vastgesteld, die niet noodzakelijkerwijs op de zevende dag van de week vielen. Zoals de vijftiende dag van de zevende maand, als de opbrengst van het land ingezameld werd (Lev. 23:39). Op de eerste en op de achtste dag van dat feest was er een sabbat, naast de wekelijkse sabbatdag. Natuurlijk vielen die twee dagen zelden op de zevende dag van de week, die wij zaterdag noemen. Sommige

weekdagen waren dus ook geheiligd als sabbatdagen vanwege de gebeurtenissen die er plaatsvonden, terwijl ze normaal niet als speciale dagen beschouwd werden. Bovendien heeft God geboden om, na de verovering van het land, een jaarsabbat en een jubeljaar in te stellen waarin, het gehele jaar door, alle dagen geheiligd moesten worden als rustdagen (Lev. 25:1-22). Hierdoor komt de volgende vraag naar voren: “Hoe kunnen dagen opeens heilig zijn, als zij doorgaans niet heilig zijn?”. Het kan niet anders dan dat de dagen niet ‘heilig’ waren op zichzelf, maar ‘geheiligd’ werden door de activiteiten die er plaats vonden.

Dat is dan ook de verklaring die de wet er voor geeft: “Gedenk de sabbatdag, dat u die heiligt; zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen (...) en Hij rustte op de zevende dag; daarom zegende de Here de sabbatdag en heiligde die” (Exod. 20:8-11). Hier wordt het werkwoord ‘heiligen’ genoemd. Maar: “Zes dagen mag arbeid verricht worden, maar op de zevende dag zal er een volkomen sabbat zijn: een heilige samenkomst; generlei arbeid zal u verrichten, het is een sabbat voor de Here in al uw woonplaatsen” (Lev. 23:3). De samenkomsten worden niet geheiligd door de sabbat, want zij zijn op zichzelf heilig (Exod. 12:16; Lev. 23, 3, 4, 7, 8, 21, 24, 27, 35, 36; Num. 28:18, 25, 26, 9:1, 7, 12).

Daar tegenover staat dat de sabbat geen ‘heilige’ dag is, maar een dag die ‘geheiligd’ moet worden, en dat gebeurt door de samenkomst die er op die dag gehouden wordt. In tegenstelling met de sabbat worden onze samenkomsten ‘heilig’ genoemd, want God is altijd aanwezig waar Zijn volk bijeenkomt, onafhankelijk van plaats- en tijdsaanduidingen. Hij woont niet in een dag of op een plaats, maar te midden van Zijn volk: “Ik zal onder hen wonen en wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn” (Lev. 26:11-12; Hebr. 6:16b). Niet de sabbat is heilig, maar onze bijeenkomsten heiligen de sabbat.

En dat gebeurt niet alleen op de wekelijkse sabbat maar op alle dagen wanneer Gods volk bijeenkomt om Zijn aangezicht te zoeken.

Bovendien maken sabbattisten een kolossale fout. Want Gods wet zegt niet alleen dat we één dag per week moeten rusten, maar ook dat we de andere zes dagen moeten werken: “Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen” (Exod. 20:9). Wat doen dan de Nederlanders die de sabbat op de zevende dag vieren, terwijl ze ook op zondag vrij hebben? Op die dag werken ze ook niet, vanwege het feit dat praktisch alle kantoren, bedrijven en winkels gesloten zijn. Ze houden dan een vijfdaagse werkweek, terwijl de wet bevolen heeft dat ze zes dagen moeten werken.

Er komt geen eind aan zwakke en onoplosbare punten in de argumentatie van de sabbattisten, die volhouden dat er een speciale dag zou bestaan voor hun samenkomsten. Het Nieuwe Testament maakt een eind aan het gediscussieer, met een duidelijke conclusie: “Deze immers stelt de ene dag boven de andere, gene stelt ze alle gelijk. Ieder zij voor zijn eigen besef ten volle overtuigd”(Rom. 14:5). En wat beslist kan worden op grond van ‘eigen besef’, kan natuurlijk nooit deel uitmaken van de wet van God, die absolute autoriteit moet hebben over al onze beslissingen. Het is daarom tragisch dat er vandaag zoveel mensen over de Joodse sabbat twisten, waarmee ze juist de door God ingestelde sabbatsrust verstoren.

We kunnen trouwens nooit volhouden dat God Zijn heiligheid gedeeld heeft met iets dat alleen maar een tijdsaanwijzing is. Hoewel het stoffelijke door Hem gebruikt wordt als schaduw van het onzichtbare (Hebr. 10:1), heeft Hij nooit iets dat tijdelijk en plaatselijk is als heilig verklaard. Het is namelijk een grote dwaasheid om de onvergankelijke God te identifi-

ceren met dingen die voorbijgaan (Rom. 1:23). En niet alleen mensen, vogels, viervoetige en kruipende dieren, maar ook de dagen van het jaar behoren tot het tijdelijke. Ze zijn binnen 24 uur weer voorbij. Tijd is ontstaan in Genesis 1:1, toen God hemel en aarde schiep. En dagen worden pas genoemd toen Hij het licht heeft geschapen. Ook de onzichtbare tijd behoort tot de schepping: “Want in Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, de zichtbare en de onzichtbare” (Col. 1:16a). En afgoderij is het toeschrijven van bovennatuurlijke kracht of heiligheid aan alles wat geschapen is, in plaats van aan de Schepper van alle dingen.

Zij die God aanbidden zijn niet gebonden aan plaats (Joh. 4:20-24), noch aan tijdsfactoren die bepalen dat we Hem van zo laat tot zo laat moeten aanbidden (Mat. 4:7). God ruste alleen op de zevende dag omdat dit de eerste dag was dat Adam en Eva bestonden en Hij wilde van hun gemeenschap genieten! God verlangt naar een relatie met de mens die Hij liefheeft en zit niet om kalenderdagen verlegen. Voor de eeuwige Ongeziene bestaan er geen dagen.

Wat is de oorspronkelijke sabbatdag?

De sabbat is door God ingesteld om ons tot zegen te zijn: “En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust heeft van al het werk, dat God scheppende tot stand had gebracht” (Gen.2:3). Zelfs in de tien geboden wordt er op gewezen dat God de sabbat zegende, omdat Hij Zijn werken in zes dagen voltooid had, met op de zesde dag de schepping van de mens waarmee Hij gemeenschap verlangde te hebben (Exod. 20:11).

Maar Adam en Eva hebben niet op de zevende, maar op de eerste dag van hun bestaan de sabbatsrust gevierd, nog vóór zij enig werk verricht hadden! Dus God werkt en daarna rust Hij. Maar de mens behoort eerst te rusten in Gods tegenwoordigheid, voordat hij met zijn werk gaat beginnen. Daarom is zondag een beter beeld van de sabbat dan de laatste dag van de week.

De sabbatsrust was mogelijk omdat alles wat Adam en Eva nodig hadden al voor ze klaar stond. De hof van Eden, met zijn zaaddragende gewassen en zaaddragende vruchten, werd ze kant-en-klaar door God aangeboden. Zij moesten alleen beheren en verzorgen wat de Heer al voor ze geschapen had: “En de Here God nam de mens en plaatste hem in de hof van Eden om die te bewerken en te bewaren” (Gen 2:15).

De sabbat werd ingesteld als absolute prioriteit, zowel voor de Schepper als voor de mens, om bij elkaar te vertoeven. Mensen zijn niet in de eerste plaats geschapen voor het beheren van de stoffelijke dingen, maar om gemeenschap met God te hebben. Want Hij is de bron van het leven, de kracht en de wijsheid die we nodig hebben om ons werk goed te kunnen doen. God heeft geen behagen in ons omdat we keihard werken, maar omdat we Hem liefhebben boven alle dingen. God en mensen samen! Dát is Zijn eeuwige doel en voornemen in de gehele schepping.

Daarom werd de sabbat niet ingesteld op de zevende dag, maar op de eerste dag van het bestaan van de Adam! Het is dan ook niet de bedoeling dat we zes dagen hard werken en dan, op de laatste dag van de week, de Heer gaan zoeken om Hem te vragen of Hij het werk – dat we al gedaan hebben in eigen kracht – wil zegenen. Als we eerst ons werk doen en dan de sabbat vieren, zijn we verkeerd begonnen! We moeten eerst zorgen voor een goede relatie met God en rust vinden in Zijn nabijheid, alvorens we iets gaan ondernemen. En als we eerst een dag vertoeven in Gods tegenwoordigheid, zullen we daarna overvloedig kracht ontvangen om zes dagen te werken, zonder burn-out.

Na de opstanding van Jezus, hielden de eerste christenen hun samenkomsten en vierden het heilig avondmaal op de eerste dag van de week (Hand. 20:7). Ook hun giften voor het werk des Heren werden opzij gelegd op de eerste dag van de week; niet op de sabbat (1 Cor. 16:2). En Johannes, toen de Geest hem de profetieën over de eindtijd te kennen gaf, kwam in geestvervoering op de ‘dag des Heren’ en niet op de sabbatdag (Openb.1:10). De dag des Heren werd door de gelovigen op zondag gevierd, omdat Jezus op die dag was opgestaan uit de doden. Ze hadden geleerd om eerst te rusten en te vertrouwen in het volbrachte werk van Jezus, alvorens ze de werken gingen doen die de Heer voor hen bereid had (Efez. 2:10).

Jezus zei: “De sabbat is gemaakt om de mens, en niet de mens om de sabbat. Alzo is de Zoon des mensen heer ook over de sabbat” (Marc. 2:27-28). Dat zou een bedrieglijke uitspraak zijn geweest, zou het bij de sabbat gaan om het heiligen van een speciale dag. Ten tijde van Jezus was de sabbat het ‘feest der Joden’ geworden in plaats van de dag van de Zoon des mensen. Daarom beantwoordde hij niet meer aan het oorspronkelijke doel, waarbij God de Heer van het feest is en wij de genodigden: “Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: De feesttijden des Heren, die gij zult uitroepen als heilige samenkomsten, zijn mijn feesttijden” (Lev. 23:1). Wat oorspronkelijk bedoeld was om, in de eerste plaats, het aangezicht van de Heer te zoeken, in vertrouwen op Zijn voorzieningen, heeft zich ontaard in een godsdienstig ritueel, zonder morele en geestelijke inhoud. Iedereen kan formeel de sabbat houden als hij dat wil; daar hoeft je niet eens een christen voor te zijn. Paradoxaal hielden de grootste vijanden van Jezus en van het evangelie de sabbatdag. Dit feit alleen zou al voldoende moeten zijn om alle huidige discussies over dit onderwerp te vermijden.

Het heiligen van een speciale dag, in plaats van tot zegen te worden, veroorzaakt oneindig veel moeilijkheden, waardoor het geestelijk leven eerder nog gecompliceerder wordt dan geze-gend. Niet alleen vanwege het veroordelen van onschuldigen (Mat. 12:1-8), maar ook vanwege het feit dat het onmogelijk is om te weten wat de oorspronkelijke sabbatdag van de schep-pingsweek is geweest.

Het debat over het houden van de sabbatdag is eigenlijk een enorme fraude, gezien niemand de sabbat houdt die door God werd ingesteld aan het eind van de scheppingsweek (Gen. 2:3). Zelfs de meest orthodoxe Joden niet!

Want sinds de schepping is de kalender al verschillende keren veranderd, met het gevolg dat onze zaterdag op een andere dag van de week valt dan die tijdens de scheppingsweek. Zelfs de farizeeën, ondanks het venijn waarmee ze Jezus aanvielen over het schenden van de sabbat, hielden de verkeerde dag. Want 45 jaar vóór Christus, had keizer Gaius Julius Caesar de kalender veranderd, omdat de vorige foutief bleek te zijn wat betreft de berekening van het jaar. Jezus en Zijn tijdgenoten hielden dus niet de originele sabbat van de scheppingsweek, maar die van de juliaanse kalender. Dus, vreemd genoeg, een sabbatdag van heidense oorsprong.

De kalender van Julius Caesar heeft de fouten echter niet helemaal gecorrigeerd. Daarom begon ieder jaar iets later dan zou moeten, en in 1582 was het verschil al tien dagen. In het noordelijk halfrond begon daarom de lente, in plaats van op 21 maart, op de elfde van die maand. Om dat verschil te cor-rigeren, heeft paus Gregorius XIII besloten om dat jaar met tien dagen te verkorten, en de dag na 4 oktober 1582 – die wonder-lijk genoeg op een zaterdag viel – werd woensdag 15 oktober genoemd. Zo werd door Gregorius de Grote het huidige jaar

van 365 en een $\frac{1}{4}$ dag ingevoerd, met iedere vier jaar een extra dag om het verschil op te heffen (29 februari). Dat betekent dat Jezus niet de sabbat van de scheppingsweek hield, noch de sabbatdag die gehouden werd door het Joodse volk ten tijde van de Mozaïsche wetgeving. Noch houden wij vandaag de dag waarop Jezus en Zijn discipelen de sabbat vierden. Dus zelfs de meest overtuigde sabbattist houdt vandaag de verkeerde dag. Zelfs niet de sabbat waarover de farizeeën twistten met Jezus. Het is daarom een enorme blunder om vol te houden dat het Gods wil is dat we de sabbat vierden op een speciale dag, door Hem vastgesteld. De argumenten van de sabbattisten berusten niet alleen op foutieve Bijbelinterpretatie, maar bovendien gaat het om een wetenschappelijke misser. En niet zo'n kleintje ook!

Een nieuwtestamentische interpretatie

De geestelijke betekenis van de sabbat komt vooral naar voren in het Nieuwe Testament. De opvatting dat God een speciale dag of plaats gekozen zou hebben om Hem te aanbidden, wordt daarin totaal ongedaan gemaakt.

In het nieuwe verbond is er geen sprake meer van ‘heilige’ plaatsen (Joh. 4:20-24). Noch zal ooit het geestelijke leven van de mensen beoordeeld worden op grond van uiterlijke dingen, zoals het zich onthouden van bepaalde gerechten en het houden van feesten en speciale dagen: “Laat dan niemand u blijven oordelen inzake eten en drinken of op het stuk van een feestdag, nieuwe maan of sabbat, dingen die slechts een schaduw zijn van hetgeen komen moest, terwijl de werkelijkheid van Christus is” (Kol. 2:16-17). Toen de Galaten – die in antwoord op hun geloof in het evangelie vervuld waren met de heilige Geest – de sabbat begonnen te vieren, was dit een aanleiding voor Paulus om te vrezen dat al zijn inspanningen voor hen tevergeefs geweest

waren: “Dagen, maanden, vaste tijden en jaren neemt gij waar. Ik vrees, dat ik mij wellicht tevergeefs voor u ingespannen heb” (Gal. 4:10-11). Hetzelfde moet gezegd worden van de mensen die de Joodse sabbat willen invoeren in het nieuwtestamentische christendom, en zich er op beroemen dat ze de wet van God met meer nauwgezetheid vervullen dan de mensen die op zondag naar de samenkomst gaan.

Door het debat over de zevende dag wordt de eenheid en de vrede in de gemeenten nog meer verstoord waardoor, paradoxaal, de beoogde sabbatsrust uit de harten verdwijnt. De heethoofden, die de discussie over schaduwen warm houden, richten de aandacht op rituele factoren, die nooit één zondaar tot volmaaktheid hebben gebracht (Hebr. 10:1). Ondertussen verdwijnt de prediking van het volbrachte werk van Jezus naar de achtergrond. Men besteedt meer aandacht aan bepalingen voor het vlees – die slechts opgelegd waren tot de tijd van het herstel, d.w.z. tot de ingang van het nieuwe verbond (Hebr.9:10) – dan aan de opdracht van Jezus om Zijn getuigen te zijn. Als waarschuwing hiervoor heeft Samuel een uitspraak gedaan met grote profetische betekenis: “Gij zult niet afwijken achter de ijdelheden, die baten nog redden kunnen: slechts ijdelheid zijn zij” (1 Sam. 12:21). Waarom vermijden christenen niet dergelijke onderwerpen, waarmee ze nog nooit één enkele zondaar tot verlossing hebben kunnen leiden? Waarom besteden ze hun energie niet aan de verkondiging van Christus de gekruisigde (1 Kor 2:2), in plaats van ijdelheden die noch baten noch redden?

Het is absoluut onmogelijk om God te behagen door het houden van kalenderdagen. Want onze gemeenschap met God is niet de vrucht van krampachtige pogingen om nauwgezet verschillende schaduwbeelden na te leven, maar van het stoppen van het plegen van onrecht: “Gaaf niet voort met huichelachtige offers te brengen – gruwelijk reukwerk is het mij; nieuwe maan en sabbat, het bijeenroepen der samenkomsten

– Ik verdraag het niet: onrecht met feestelijke vergadering” (Jes. 1:13). De Farizeeën blonken uit in het houden van de sabbat, maar werden door Johannes ‘adderengebroad’ genoemd (Mat. 3:7). Jezus noemde hen huichelaars en blinde wegwijzers (Mat. 23:13-39). In werkelijkheid is het houden van een bepaalde dag nooit een kenmerk geweest van geestelijk leven. Vandaag bestaan er miljoenen goddeloze sabbattisten, binnen en buiten de grenzen van Israëel, die weigeren Jezus aan te nemen als hun Verlosser. En niemand zal ooit van zijn zonde verlost worden door de dingen die hij voor God doet, hoe ijverig hij ook is. Verlossing is alleen mogelijk door het geloof in wat Jezus voor ons gedaan heeft aan het kruis. En dat is juist de onderliggende betekenis van onze sabbatsrust: Wat betreft onze volmaaktheid, stoppen we met onze werken voor God, in bewondering van de grote werken die Hij voor ons gedaan heeft!

Gods wet is dat wij Hem liefhebben met geheel ons hart. Dat betekent dat onze relatie met Hem absolute prioriteit is, in alle levensomstandigheden. De vraag is: Staan we klaar, met al die paradijselijke dingen om ons heen, om Jezus de eerste plaats te geven in ons leven? Hebben we geleerd om te rusten in Zijn genade, voordat we iets ondernemen voor onszelf, of voor Hem? Sabbat is de erkenning dat we in alle dingen volledig van de Schepper afhankelijk zijn. Eerst moeten we tot rust komen aan de voeten van Jezus, in vertrouwen op Zijn volbrachte werk, alvorens we tot andere activiteiten overgaan. Pas dan is er sprake van sabbat in ons leven (Hb 4:1-11)!

Helaas zijn christenen vaak bezig met het bouwen van allerlei paradijzen; zowel stoffelijk als geestelijk. En vervolgens nodigen ze God uit om hun werken te bekronen met Zijn zegen. Wonderlijk genoeg, zijn het altijd de ‘bouwlieden’ die Christus verwerpen als de uitverkoren, kostbare hoeksteen van Gods bouwwerk (1 Petr. 1:4-8). Ze zijn altijd bezig om hun eigen koninkrijkje te stichten en te verdedigen, en dat gebeurt vaak

midden in de gemeente. Zij die in Jezus geloven zijn echter erfgenenamen van een bouwwerk waarvan God de ontwerper en bouwmeester is (Hebr. 11:10).

Adam heeft nooit een paradijs geplant; hij moest alleen zorgen en waken voor wat de Heer voor hem geschapen had. Dat betekent dat de Schepper zelf zorg draagt voor de mens, zowel stoffelijk als geestelijk. Zijn opdracht aan de mens was alleen om Hem te gehoorzamen, door afstand te nemen van het eigenzinnige bepalen van wat goed en wat kwaad is (Gen. 3:1-5). Tot aan de dag van vandaag, moeten velen nog verlost worden van het: “Dat regelen we zelf wel”; en “Dat maken we zelf uit”. Hoewel we geschapen zijn in Gods beeld, en ‘rentmeesters’ zijn van Zijn scheppingswerken, blijft het zoeken en vertoeven in gemeenschap van God, in totale afhankelijkheid van Hem, ons hoogste goed (Mat. 6:33).

Geloofsrust

De schrijver van de Hebreeënbrief geeft een duidelijke interpretatie van de sabbatdag. Niemand kan de sabbat houden door eigen inspanningen, zoals gebeurt met het houden van vastgestelde dagen en tijden, zonder te rusten in wat God al voor ons gedaan heeft. We gaan alleen de sabbatsrust in door het geloof in de beloften van God (Hebr. 4:1-3).

Door het licht dat het Nieuwe Testament werpt op de sabbat, begrijpen we dat het bij God nooit te doen geweest is om kalenderdagen. De rechtvaardiging door het geloof is het onderliggende principe van het evangelie, al bekend tijdens het oude verbond. Noach was al een erfgenaam der gerechtigheid door het geloof, lang vóór Abraham geboren werd (Hebr. 11:7). En Abraham werd door het geloof gerechtvaardigd, lang voor de wet van Mozes. Bovendien komt de uitspraak: “De rechtvaardige zal door zijn geloof leven” niet uit het Nieuwe, maar uit het Oude Testament (Hab. 2:4). Op zichzelf genomen is dit al voldoende reden om af te zien van de discussie over een lit-

urgische sabbatviering. Vooral omdat het evangelie niet pas geopenbaard werd met de ingang van het nieuwe verbond, maar al deel uitmaakte van de verkondiging tijdens het Oude Testament: “Want ook aan ons is het evangelie verkondigd evenals hun, maar het woord der prediking was hun niet van nut, omdat het niet met geloof gepaard ging bij hen, die het hoorden” (Hebr. 4:2).

Degenen die niet uit het geloof leven, maar hun rechtvaardigmaking zoeken in het houden van rituele voorschriften, hebben de geestelijke inhoud van de sabbat nooit begrepen. Hoewel de Joden met zoveel ijver de sabbat hielden, zijn ze niet tot de rust ingegaan. Daar tegenover staat dat allen die in Jezus geloven de sabbat ervaren, ongeacht of ze een bepaalde dag houden of niet (Hebr. 4:3). Zouden we ons druk maken over het herstellen van de Joodse sabbat, dan veronderstellen we bovendien dat niet Jezus en de apostelen de wil van God hebben gedaan, maar de farizeeën. Een afschuwelijke gedachte! Het tegenovergestelde is waar. De veroordeling van farizeeën en judaïsanten is een historisch bewijs dat de sabbat nooit door God is bedoeld als vroom ritueel, maar als geestelijk principe, noodzakelijk om het eeuwige leven te beërven.

De correcte interpretatie van de sabbat wordt al op verschillende manieren in het Oude Testament toegelicht. Het in bezit nemen van Kanaän werd door Jozua de sabbat van het volk Israël genoemd (Hebr. 4:8). Na vele jaren omzwervingen in de woestijn en na zoveel veldslagen voor de verovering van het land, waren zij eindelijk tot de rust ingegaan. Het feit dat ze nu een soevereine natie waren, met een eigen vaderland, werd vanaf dit moment een meer diepgaande interpretatie van de sabbat. Bij de schepping had God Adam en Eva geplaatst in de hof van Eden, die in zijn geheel door Hem was toebereid, zodat ze konden beginnen met het heiligen van een rustdag om met de Heer te vertoeven. Ze konden het Paradijs kant-en-klaar in

bezit nemen, onder de voorwaarde dat zij in de eerste plaats de gemeenschap met de Schepper zouden zoeken, voordat zij gingen zorgen voor het geschapene. We weten van de Romeinen-brief dat, op het moment dat de mens de Schepper vervangt voor het schepsel, hij overgeleverd wordt aan zijn eigen lusten: “Bewerende wijs te zijn, zijn zij dwaas geworden, en zij hebben de majesteit van de onvergankelijke God vervangen door hetgeen gelijkt op het beeld van een vergankelijk mens, van vogels, van viervoetige en van kruipende dieren. Daarom heeft God hen in hun hartstochten overgegeven aan onreinheid, zodat bij hen het lichaam onteerd wordt”(Rom. 1:22-24).

Dezelfde beloften en voorwaarden die we zagen in het scheppingsverhaal, werden gesteld toen de Heer Israël Kanaän binnenleidde: “Wanneer nu de Heer, uw God, u in het land zal gebracht hebben, waarvan Hij uw vaders, Abraham, Izaak en Jacob, gezworen heeft het u te zullen geven – grote en goede steden, die gij niet gebouwd hebt; huizen, vol met allerlei goederen, waarmee gij ze niet gevuld hebt; uitgehouwen bakken, die gij niet uitgehouwen hebt; wijngaarden en olijfbomen, die gij niet geplant hebt – en gij gegeten hebt en verzadigd zijt, neem u er dan voor in acht, dat gij de Here niet vergeet, die u uit het land van Egypte, uit het diensthuis, geleid heeft” (Deut. 6:10-12). Toen de verovering van Kanaän een feit was, herhaalde Jozua deze woorden: “Zo gaf ik u een land waarvoor gij niet gezwegen hebt, en steden die gij niet gebouwd hebt, en waarin gij toch woont; en gij eet van de wijngaarden en olijfbomen die gij niet geplant hebt” (Joz. 24:13). Vanwege de overeenkomst met het scheppingsverhaal, werd het beloofde land de nationale ‘sabbat’ genoemd (zie bijv. Hebr. 3:11), waardoor de betekenis van de oorspronkelijke sabbatdag verduidelijkt wordt: “Geprezen zij de Heer, die zijn volk Israël rust (sabbat) gegeven heeft volgens al wat Hij gesproken heeft” (1 Kon. 8:56).

Niet allen zijn de sabbat ingegaan. Ondanks alles wat ze in genade van God ontvangen hadden, is een hele generatie die uit Egypte getrokken was, met uitzondering van Jozua en Kaleb, verloren gegaan. Daarbij is het opmerkelijk dat Jozua een Jood was, maar Kaleb was de zoon van Jefunne de Keniziet (Num. 32:12; Joz. 14:6, 14). Hij had zich, als Jodengenoot, aangesloten bij de stam van Juda (Num. 34:19). Deze Kenizieten behoorden tot de oorspronkelijke bevolking van Kanaän, (Gen. 15:18-21). Dat betekent dat van een hele generatie, die uit Egypte trok en het beloofde land in bezit nam, 50% Jood en 50% heiden was. Alle anderen, Joden of Jodengenoten, waren niet Gods sabbat (= Kanaän) ingegaan vanwege:

1. Ongeloof (Hebr. 3:19);
2. Verwerping van het evangelie (Hebr. 4:2, 6);
3. Ongehoorzaamheid (Hebr. 4:6).

Vanaf de schepping zien we duidelijk dat de sabbat te maken heeft met het feit dat God, vanaf den beginne, al klaar gekomen was met Zijn werken voor ons. En dat we geen overlevingskansen hebben, noch stoffelijk, noch geestelijk, zonder gemeenschap met Hem en zonder Zijn genadegaven. Voordat we iets voor de Heer kunnen doen, moeten we in het geloof rusten in wat Hij voor ons gedaan heeft. De sabbatsrust heeft absoluut niets te maken met de inachtneming van kalenderdagen, waarbij het om niets anders gaat dan persoonlijke discipline, en niet om geloof in Gods werken voor ons. Ons behoud hangt beslist niet af van het ruilen van zondag voor zaterdag, maar van het rusten van onze eigen inspanningen, om Gods beloften in bezit te nemen.

De verovering van Kanaän geeft groter licht op de betekenis van de sabbatsrust. Het gebod voor de wekelijkse sab-

bat was dat er ‘generlei’ werk gedaan mocht worden, vóór de Heer te zoeken. Maar bij de sabbatdagen die behoorden tot de feesttijden des Heren: het Pascha, het feest van de ongezuurde broden, de Verzoendag en het Loofhuttenfeest, lag de nadruk op de bevrijding van slavernij: “Dan zult gij generlei ‘slaafse’ arbeid verrichten” (Lev.23:7, 8, 21, 25, 35, 36; Num. 28:18, 21, 25, 26, 29:1, 12, 35). Wie werkt in eigen kracht voor zijn levensbehoefte, en bovendien zijn verlossing probeert te verdienen met goede werken, heeft zich tot slaaf gemaakt van wetten die bedoeld waren als tuchtmeester om ons tot Christus te leiden (Gal. 3:24). We houden pas de sabbat als we geleerd hebben om te leven vanuit de genade en de gemeenschap van God, door de verzoening van het bloed van Jezus. Zij die geloven worden door Hem uit het diensthuis geleid, om hun paradijselijk vaderland in bezit te nemen.

Vreemd genoeg gaan er nu stemmen op om ons weer ‘slaven’ te maken van een instelling, die juist bedoeld is om ons te verlossen van het ‘slaafse’ zwoegen. Het terugkeren naar de Joodse sabbat, maakt mensen weer tot slaaf van uiterlijke regels die – laten we eerlijk zijn – meer complicaties en ruzies met zich meebrengen dan zielenrust. De nadruk op de rust van ‘slaafse arbeid’ werpt groter licht op het evangelie, dat ons de uiteindelijke sabbat binnenleidt. We worden verlost van allerlei slaafse pogingen om ons behoud te bewerkstelligen door eigen inspanningen. De sabbat brengt ons tot rust aan de voet van het kruis, waar Jezus alles voor ons volbracht heeft. Hij is de heer van onze sabbat!

Jezus gebod de verlamde: “Sta op, neem uw matras op en wandel” (Joh. 5:8). De Joden hadden er bezwaar tegen dat dit op de sabbat gebeurde, omdat het die dag verboden was om je bed te dragen. Voor hen ‘schond’ Jezus de sabbat. Het antwoord van Jezus was dat Zijn Vader ook op de sabbat werkte, wat natuurlijk vreemd klinkt in de oren van sabbattisten (Joh. 5:17-18). Voor

de man, die 38 jaar niet had kunnen werken, was het dragen van zijn bed op de sabbat juist een glorieus teken van bevrijding van slavernij. Niet alleen wat betreft zijn ziekte, maar ook van zijn afhankelijkheid van hulp van mensen, waar hij zijn hele leven tevergeefs op gewacht had. Niemand had hem ooit geholpen om in het water van Bethesda af te dalen. Bovendien werd hij bevrijd van een verkeerd godsdienstig begrip: het alsmaar wachten op een engel uit de hemel, om het water in beweging te brengen. Er bestaan allerlei mensen die proberen wat te doen voor hun volmaking, maar ook velen die alsmaar wachten op iemand die ze daarmee kan helpen. En anderen zitten weer op God te wachten, terwijl Hij alles al lang volbracht heeft. Het is duidelijk dat ze zo geen stap vooruit komen. En wat de sabbatisten betreft, die gaan nooit de sabbatsrust binnen, omdat ze niet zien dat Jezus alles al voor hun volbracht heeft.

De sabbat waar David over sprak

Vanaf Genesis, is de betekenis van de sabbat steeds duidelijker geworden door andere Bijbelse uitspraken en beelden. Zelfs het innemen van Kanaän, ondanks de nationale ‘rust’, was niet de definitieve onthulling van de sabbat. God heeft ons een steeds diepere kennis gegeven van de sabbat: “Want indien Jozua hen in de rust gebracht had, zou Hij niet meer over een andere, latere dag gesproken hebben. Er blijft dus een sabbatsrust voor het volk van God, want wie tot Zijn rust is ingegaan, is ook zelf tot rust gekomen van zijn werken, evenals God van de zijne” (Hebr. 4:8-10). In de brief aan de Hebreeën gaat het om de sabbatsrust van hen die tot geloof gekomen zijn in het volbrachte werk van Jezus. Tijdens het hoogtepunt van de glorie van Israël als staat, sprak David over deze andere sabbat. Hoewel hij Massa en Meriba aanhaalde als historisch voorbeeld (Psalm 95:8), zei hij: “Och, of gij heden naar zijn stem hoordet. Verhardt uw hart niet (Psalm 95:7b-8; Hebr. 4:7)! Dat zei David tegen de mensen die al in Kanaän woonden, en dat zongen ze in hun liederen (psalmen) tijdens hun heilige bijeenkomsten.

Dus ‘heden’ (vandaag) gaat het er om dat we onze harten niet verharden door ongeloof. Niet door het houden van een speciale dag waarvan we de oorspronkelijke datum niet meer weten. Noch door reizen naar Kanaän, want we hebben ons eigen vaderland waar we Jezus moeten dienen als Zijn getuigen. Bij de sabbat van de ziel gaat het om de geloofsrust in het volbrachte werk van Jezus, zonder plaats- of tijdsaanduidingen.

Noch de zevende dag van de scheppingsweek, noch de verovering van Kanaän hebben ons de definitieve sabbat gebracht. Ze zijn slechts beelden van een groter heil, dat ons ten deel valt door het volbrachte werk van Jezus aan het kruis. De Schepper rustte na Zijn werken voltooid te hebben; Israël rustte van de omzwervingen en de oorlogen toen zij Kanaän in bezit genomen hadden; Jezus rustte na Zijn verzoenend werk volbracht te hebben en na één offerande is Hij voor altijd gezeten aan de rechterhand Gods: “Deze echter is, na één offer voor de zonden te hebben gebracht, voor altijd gezeten aan de rechterhand van God, voorts afwachtende, totdat zijn vijanden gemaakt worden tot een voetbank van zijn voeten. Want door één offerande heeft Hij voor altijd hen volmaakt, die geheiligd worden” (Hebr. 10:12-14). Na Zijn dood en opstanding is Jezus tot rust gekomen. Zijn werken zijn voleindigd, waardoor wij voor altijd volmaakt zijn om tot God te kunnen gaan (Joh. 17:4). Ons behoud is daarom geen resultaat van allerlei onnuttige pogingen om God te behagen, maar van de sabbat van onze ziel die rust vindt in Jezus en Zijn volbrachte werk. Ons behoud staat klaar, zoals het paradijs voor Adam en Eva, en het land Kanaän voor de Israëlieten. “Laten wij dan op onze hoede zijn, dat niemand van u, terwijl nog een belofte van tot zijn rust in te gaan bestaat, de indruk zou wekken achter te blijven” (Hebr. 4:1).

Het ritueel houden van de Joodse sabbat is een geestelijke dwaling, die niets kan toevoegen aan onze volmaking. Want na iedere sabbat komt weer een ander sabbat; een oneindige her-

haling van hetzelfde ritueel. En alles wat herhaald moet worden, heeft bewezen niet de volmaaktheid te kunnen brengen. Het is als het herhaaldelijk innemen van dezelfde medicijnen, dat bewijst dat onze ziekte chronisch is. Maar door in te gaan op de sabbat, die ons door Jezus voor eens en voor altijd is toe bereid, heiligen we alle dagen van ons leven hier op aarde. In het bijzonder als we met onze broeders en zusters bijeenkomen in onze heilige samenkomsten, om samen de Heer te aanbid den.

